

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta

Autorka práce: Filip Nývlt

Název práce: Kontrolní činnost Úřadu práce České republiky v oblasti dávek hmotné nouze

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Autor posudku: PhDr. Michaela Hiekischová, Ph.D.

Autor si vybral stále diskutované a mediální téma. Jak sám uvádí, důvodem jeho výběru byla reportáž v pořadu 168 hodin. Musím tedy ocenit, že se zajímal o „objektivní“ posouzení pravdy – na potvrzení či vyvrácení skutečností, které zazněly v reportáži. To, že se toho nedobral (jak v závěrečné diskusi uvádí), není překvapivé. A to bohužel z důvodu strachu oslovených sociálních pracovníků z Úřadu práce ČR vyjadřovat se k tématu, tak především v důsledku metodologického přístupu.

Na počátku posudku bych se však ráda vyjádřila k terminologii používané v bakalářské práci. Osobně mě překvapuje, že student sociální práce používá termín „kontrola“ a nikoliv „místní“ či „sociální šetření“, a také termín „kontrolol“ a nikoliv „sociální pracovník“ či „pracovník hmotné nouze“. Toto označení nejspíše vychází z názvu práce, ale student pastorační a sociální práce by měl umět rozlišovat mezi pojmy kontrola a místní (sociální) šetření, a to nejen z hlediska označení, ale také náplni. Tím se totiž dostáváme do sféry, že místo vysoce odborné a specializované poradenské činnosti jsou sociální pracovníci na úřadech práce chápáni pouze jako úředníci. Díky tomu je jejich samotná činnost degradována na pouhého kontrolol a samotný výkon sociální práce se pojí s nízkou prestiží. Čemuž dopomáhá právě výše zmíněná reportáž, ale i takto označená a pojímaná bakalářská práce. Jak sám autor v práci popisuje, místní šetření nelze ztotožňovat s „pouhou“ kontrolou.

V této souvislosti se mohl autor více inspirovat použitým článkem od Horáka a Horákové (2009), kteří rozlišují práci liniových pracovníků na profesionální, byrokratickou a byroprofesionální. V případě, že by takto koncipoval svoji práci, mohly být i výsledky výzkumu zajímavější a přínosnější. Pro inspiraci doporučuji přečíst si také můj článek, který s tématem trochu souvisí (Hiekischová, 2015. Sociální práce na úřadech práce-od stresu k bezmoci?. *Czech & Slovak Social Work/Sociální Práce/Sociálna Práca*, 15(5).)

Co se týká metodologické části práce, mám několik výhrad. Nevím, co autor myslí tím, že si za „výzkumný design zvolil deskriptivní kvalitativní metodu“ (s. 34). Dále mi chybí seznam a počet respondentů. Předpokládám, že je označil A až E, tudíž jich uskutečnil pět, ale není patrné, z jakých krajů či okresů jsou a jaké konkrétní pozice zastávají. Zároveň není jasné, jaké zvolil kritérium pro výběr pracovníků hmotné nouze. Pouze uvádí, že se jednalo o pracovníky z rozličných krajů, od Ústeckého po Zlínský. Osobně to nevnímám jako výhodu. Kdyby si autor zvolil konkrétní kraj či kraje s odlišnými sociodemografickými

charakteristikami (a ty porovnával), případně pracovníky z dvou či více úřadů práce (a tyto úřady taktéž porovnával), mohla být analýza hlubší a sofistikovanější. Dále mi chybí uvedení způsobu zpracování rozhovorů. Nejsem si totiž jistá, zda nějaké odborné (otevřené či selektivní) kódování provedl. Spíše je empirická část poskládaná z výroků respondentů, nikoliv z hlubšího zpracování a strukturování nalezených témat. Dále si nejsem jistá, zda autor rozlišuje mezi výzkumnými otázkami a otázkami pro rozhovor. Ze způsobu zpracování dat mi přijde, že jím uvedené „výzkumné“ otázky jsou také otázky, které použil v rozhovoru.

Co se týká samotných výsledků, kromě nejasností či problémů uvedených v předešlém odstavci, musím konstatovat, že se příliš nevztahují k samotné „kontrolé“ (pokud budu respektovat terminologii autora). Spíše se jedná o obecnější rámec práce s klienty v hmotné nouzi.

Na druhou stranu musím velmi pochválit reflexi studenta, která je uvedena především v diskusi a závěru práce. Autor reflektuje nejen svůj přístup např. ke způsobu sběru dat, ale také přístup Úřadu práce ČR a samotných sociálních pracovníků. Je smutné, že se na úřadech práce stále setkáváme se strachem jeho zaměstnanců a stejně jak autor poznamenal, i já stále polemizuji nad vztahem mezi etikou výzkumu a smysluplným výzkumem na úřadech práce (na s. 47 „Podle etiky výzkumu je důležité dbát na to, aby byla osoba, která je zkoumána, obeznámena se skutečností, že je zapojena do výzkumné činnosti. Nicméně se domnívám, že právě toto etické hledisko zabraňuje objektivním výsledkům mého výzkumu. V tomto ohledu vzniká etické dilema. Je povědomí respondenta o jeho zapojení do výzkumu důležitější než společenský zájem odhalit a zjistit, jak státní orgán, financovaný z peněz daňových poplatníků, jedná se zranitelnými občany své země?“).

Po formální stránce nemám k práci žádné zásadní výhrady.

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „C“.

Otázky k obhajobě:

Jaké bylo kritérium pro výběr respondentů?

Jakým způsobem jste data zpracovával?

K diskusi doporučuji zamyslet se nad vaším návrhem, že by bylo vhodné uzákonit časové období pro pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi. Zkuste uvést pozitiva i negativa takového rozhodnutí.

Datum: 3. září 2021

Podpis: